

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Cultura psihologică a învățătorului.

— Studiul copilului. —

III.

(Ssfârșit.)

Pe temeiul cercetărilor de felul acesta pedagogia modernă a dat de calea adevărată, pe care menținând munca învățătorului, va fi mai rodnică în asemănare cu rezultatul steril obținut prin procederea veche, mecanică și prea puțin reală.

Impulzul, în urma cărui a pornit acest curent sănătos în pedagogie, l-au dat — după cum aflăm consultând istoricul*) acestei mișcări — unele lucrări asupra dezvoltării sufletești la copii. (Tiedemann și Preyer, în Germania, Taine și Pèrez în Franța, Darroin în Anglita) lucrări din cari cele dintâi — necunoscându-li-se importanța — au rămas multă vreme neluate în seamă.

America este țara unde aceste idei au aflat mai întâi răsunset și au fost înfăptuite prin munca stăruitoare a lui Stanley Hall. Lumina aprinsă de el aruncă razele binefăcătoare în Anglita (I. Sully) și mai târziu cu mai mult sau mai puțin efect în aproape toate statele Apusului civilizat (în Franța, Binet, Ribot, »Societatea liberă pentru studiul psihologic al copilului«; în Germania »Societatea pentru psihologia copiilor mici« în frunte cu profesorul Stumpf; în Belgia »Anuarul psihologic« dă în publicitate unele date prețioase; în Italia, Marro, Lombroso, S. de Ferrari fac propagandă; în România încă ne întâlnim cu încercări sporadice, ba se vorbește și de înființarea unei societăți pentru studiul psihologiei infantile; publicațiile se fac mai ales în »Revista generală a învățământului« în frunte cu S. Haret; în Ungaria revistele: »Népmivelés« și »Magyar paedagogia« atîng însemnătatea chestiunii; în preparandiile de stat s'a introdus deja ca obiect de învățământ studiul copilului și există și societate cu menirea aceasta).

*) (După Claporède în trad. C. Ionescu).

Importanța și necesitatea cauzei o probează faptul, că pretutindenea cei mai consumați pedagogi stau în serviciul ei, făcând tot posibilul pentru corecta soluție ce o merită.

La noi încă s'ar putea lucra ceva în direcția aceasta. Pe lângă orele de psihologie teoretică să se introducă și în preparaediile noastre studiul copilului. În decursul studiului acestuia — ce este a se face paralel cu psihologia teoretică și la tot cazul înainte de a fi puși candidații să țină lecții de model — fiecare candidat de învățător va învăța cum se face și va face însuși observații asupra dezvoltării mai ales mintale la unul sau doi elevi ai școlii de aplicație.

Observațiile notate într'un »ziar« »registru« vor fi clasificate după funcțiunea sufletească la care ele se rapoartă, în rubrici separate; în felul acesta grupate unele vor pune în lumină dezvoltarea intelectuală: judecata copilului, memoria, imaginația, impresionabilitatea, atenția, diligența, altele simțul moral, religios estetic și iarăși altele dexteritățile tehnice s. a. m. Se înțelege, că se va lua în cumpănă și mediul familiar, care determină într'un fel sau altul creșterea copiilor precum și temperamentul copilului.

În rezumat deci se va observa sistematic felul de a simți, gândi și acționa, felul lui de a fi în familie, în școală, în singurătate, folosindu-se spre acest scop timpul cel mai potrivit. Mai prielnic pentru aflarea notelor sufletești este timpul liber și manifestări (în jocuri, excursiuni, orele de gimnastică etc.) Învățătorul va face bine, dacă nu va copleși cu autoritate militară pe școlarii săi, căci în o atmosferă suprimătoare nu apar la suprafață notele adevărate ale caracterului. Iar răspunsurile școlariilor trebuiesc examinate cu temeinicie, pentru că în ele se desfășură, se arată la lumină multe din tainele sufletului.

Dupăce candidații au adunat un mănunchiu întreg de observații, ei se vor întruni spre a-și

împărtăși unul altuia experiențele și aceasta se va practica de mai mulțori la an, după fiecare parte mai însemnată și completă a cercetărilor.

Munca începută în preparandii se va continua apoi în conferențele și reuniunile învățătoresți. În aceste cercuri se pot »întreprinde în comun cercetări asupra unor puncte anumite de psihologie școlară«, care pot servi ca prețios obiect de dezbateri în privința felului cum ele au fost adunate și au a se aduna.

Într'un an s'ar decide de pildă ca fiecare învățător al cercului să colecteze note privitoare la simțul religios, în alt an altele privitoare la simțul de dreptate sau simțul estetic s. a. m. al școlărilor săi.

Toate aceste date vor avea mare preț atât pentru învățător, agerindu-i spiritul de observație și înlesnindu-i munca în școală, cât și pentru școlari și ținutul căruia aparțin, pe câtă vreme aceste sunt petrele fundamentale pe care trebuie să se întemeieze educația locuitorilor unui ținut cu poziție geografică, climă, vegetație și obiceiuri specifice. Acestea formează urzala reală a sufletului unui grup de oameni ce trăiesc în mediu natural și social deosebit, iar firele de băteală le va întretese educația, potrivit-le cu cele dintâi spre frumsețea covorului ce va împodobii sufletul generațiilor ieșite din școala din partea locului.

Iar datele de psihologie culese de învățătorimea din întreagă lumea românească vor fi cele mai sigure izvoare pentru psihologia rasei noastre, pentru icoana, sufletului neamului românesc, pe care datori suntem a-l cunoaște mai ales noi învățătorii, cei puși al deșteptă, întări și îndreptă pe cărările vieții pământeste.

Numai după dobândirea acestor cunoștințe vom avea posibilitatea de a aplica principiile pedagogiei generale la stările noastre numai pe calea aceasta vom ajunge de a putea croi hainele sufletului nostru după măsurile caracteristice geniului rasei noastre, numai în chipul acesta va deveni școala noastră cu adevărat românească*).

Aurel Bratu
profesor.

Sfințire de biserici.

Sâmbătă, în 4/17 Noembrie a plecat cu trenul de 11 ore P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp spre Bihor, pentru a sfinți biserica renovată din Homorog și biserica de nou zidită din F. Giriș. Dar n'a fost numai acesta scopul mergerii P. S. Sale, ci a fost încă și acela, ca să întărească pe fiii săi în credința lor creștinească, a mers cu scopul de a-și arăta dragostea față de supușii săi, cu scopul de a da

* În firul ideilor prinse din citirea unui discurs al lui Claporedé.

liniște celui conturbat în aceasta, de a alina durerile celor întristați, de a mângâia pe cei lipsiți de mângâiere.

La gara din Ciaba P. S. Sa este întâmpinat de P. C. Sa Domnul arhimandrit și vicar episcopesc V. Mangra, iar sosind la gara din Salonta, unde a fost coborârea, e întâmpinat de preoți și popor mult, în numele cărora bineventează pe P. S. Sa bunul Arhiepiscop protopopul tractului Tinca Rev. domn N. Roxin. Străinii încă — luând știri despre venirea Arhiepiscopului — au bineventat pe P. S. Sa în frunte cu protopretorele Csanádi. Acestora P. S. Sa le răspunde cu cuvinte pline de dragoste și înălțătoare, iar apoi pleacă în drumul spre Homorog, având în naintea sa un banderiu de 50 călăreți, iar îndărătul său urmat de 50 trăsuri ticsite de poporeni cari n'au crățat nici o osteneală, ci au alergat înaintea Arhiepiscopului, pentru a depune înaintea lui omagiile lor de cinste, dragoste, alipire și supunere. În drumul spre Homorog P. S. Sa face vizitațiune canonică în comuna Mădăraș, unde la intrarea în biserică îl bineventează preotul I. Teorean îmbrăcat în ornate, cu evangelia și crucea 'n mână. Intrând în biserică P. S. Sa după obiceiurile rugăciuni, rostește credincioșilor o cuvântare plină de dragoste și mângâiere. După cele săvârșite se începe iarăși plecarea spre Homorog, unde sosește P. S. Sa cu toții pe la 6 ore seara.

Înaintea bisericii sunt înșirate în două rânduri 20 părechi fete mari îmbrăcate în haine albe și în mijlocul lor iată apare înaintea Arhiepiscopului fiica preotului local, Veturia Blaga, care prin cuvinte pline de iubire și stîmă față de înaltul Prelat îl bineventează predând P. S. Sale un buchet pe panglica căruia se puteau citi cuvintele: »Bunului Arhiepiscop, în semn de iubire, fetele din Homorog«. Printre aceste două rânduri de fete P. S. Sa înaintează spre biserică și în ușa ei este iarăși bineventat în numele poporului de preotul local George Blaga, care eră îmbrăcat în ornate bisericesti cu evangelia și crucea 'n mână.

P. S. Sa atât fiecei, cât și preotului le răspunde prin cuvinte dulci și mângâitoare.

Se începe numaidecât slujba Dmnezeiască și se face încă atunci seara Vecernia și Utrenia după tipic. — După săvârșirea sfintei slujbe P. S. Sa, precum preoții ce-l încunjurau au avut găzduire la sfinția Sa preotul local G. Blaga, care nizuitu-s'au din toate puterile, ca să câștige P. S. Sale și tuturor bună primire, precum și momente de mângâiere sufletească.

În ziua următoare Duminecă serviciul Dumnezeiesc se începe pe la 8 ore și anume primăvară sfințirea acelei biserici, care apoi se continuă în sfânta liturgie slujind P. S. Sa ajutorat

de arhimandritul V. Mangra, de protopopii N. Roxin și P. Serb, apoi preoții: George Papp, (Oradea-mare), G. Roxin (Coașd), George Blaga (Homorog), Eutimie Blaga (Tulca) Dimitrie Blaga (Beba veche) I. Teorean (Mădăras) și diaconul N. Mihulin

După săvârșirea serviciului P. S. Sa rostește celor de față o pastorală plină de învățătură, dragoste și mângăiere. Bucuria poporului se vede de pe fețele lor, iar pastorala a emoționat adânc pe toți cei de față, încât la finea ei cu toții au strigat: «Trăiască Dumnezeu pe Măria Sa».

După aceste P. S. Sa primește la casa preotului următoarele deputațiuni: Comitetul comunal, în frunte cu notarul Adalbert Bogtutz; Comitetele parohiale din Homorog în frunte cu preotul N. Porumb; Coașd, în frunte cu preotul A. Roxin; Ianoșda în frunte cu preotul I. Costa; Gurbediu, în frunte cu preotul N. Costa; Mădăras, în frunte cu preotul I. Teorean; Tinca, în frunte cu avocatul și episcopul bis. Dr. Ille și 'n fine învățătorimea, în frunte cu I. Costa din Ceffa.

Banchetul a fost în școala confesională, la care au luat parte afară de P. S. Sa și preoții din jur numărași oaspeți.

Toastele le-a început P. S. Sa care Majestății Sale Impăratului și Regelui nostru îi dorește mulți ani fericiți. P. Cuv. Sa V. Mangra toastează pentru P. S. Sa; protopopul Serb pentru P. Cuv. Sa Dl vicar; prot. Roxin pentru preotul local și parohieni. Finindu-se banchetul la 3 ore și $\frac{1}{2}$ P. S. Sa iarăși pleacă la Salonta unde împreună cu P. C. Vicarul V. Mangra și protopopul Roxin face vizita protopretorului Csanádi apoi e găzduit peste noapte la avocatul Dr. George Roxin, care merită toată lauda pentru că a primit pe bunul Arhieru, precum și pe toți cei ce l-au însoțit cu cea mai mare dragoste. Luni P. S. Sa face vizitațiuni canonice în comuna Tulca, unde se săvârșește și sfânta liturgie. La hotarul Tulcei P. S. Sa e întâmpinat de 40 călăreți și 30 trăsuri, și e bineventat de preotul local Eut. Blaga. P. S. Sa sosind în Tulca descalecă la preotul N. Porumb și după serviciul divin rostind și Tulcenilor cuvântare în care-i îndeamnă la pace la mai multă dragoste față de biserica lor, ia parte la banchetul, ce s'a dat la casa părintelui Eut. Blaga.

După banchet P. S. Sa pleacă pentru a face vizitațiune canonică în comunele Coașd și Gurbediu. La hotarul Coașdului P. S. Sa este întâmpinat de un șir lung de călăreți și trăsuri din Coașd, ba tot aci au întâmpinat pe Prelatul bisericeii ort. rom. și credincioșii ort. din Tinca în frunte cu avocații Dr. Ille, Dr. Ardelean, Barbu dela Bihoreana, precum e întâmpinat și

de protopretorele Verne. După binecuvântare P. S. Sa pleacă cu cei ce-l însoțiau, — condus de banderul care l'a întâmpinat și de cei din Tulca cari l'au petrecut — spre Coașd, unde în ușa bisericeii e bineventat de preotul local Roxin. Întrând în bis. P. S. Sa rostește credincioșilor o cuvântare, în care laudă dragostea lor față de biserică, precum și pacea care domnește în comună. Apoi pleacă spre Gurbediu, și la hotar e întâmpinat și bineventat de notarul comunal Fildan, precum și de preotul rom. cat. de acolo. În ușa bisericeii e bineventat de preotul local N. Costa, însoțit de preoții V. Popovici din Sititelec, Marțian Andru (Gepiș) și O. Ardelean (Oșand).

La intrarea în curtea bisericeii fetița notarului Fildan predă P. S. Sale un buchet. Credincioșilor din aceasta comună P. S. Sa încă le rostește o cuvântare, în care le recomandă mai multă dragoste, credință și pace.

După aceasta P. S. Sa pleacă spre Tinca, unde sosind e sălășluit pentru noapte la avocatul Dr. Ille, care fie-i spre laudă, s'a nizuț a câștigă P. S. Sale momente de odihnă, momente de plăcere. La intrarea pe poartă sunt scrise cuvintele: »Bine ați venit« iar la intrarea pe ambit »Întru mulți ani Stăpâne!«. În casa avocatului Dr. Ille P. S. Sa primește pe protopopul Petru Serb, care-l bineventează în numele preoților din tractul său Beliu, și pe poporenii din Tinca.

Mărți dimineața, cu trenul, pleacă P. S. Sa spre Micherechiu, pentru a face și aici vizitațiune canonică. La gara din Kötégyán P. S. Sa e întâmpinat de un șir de călăreți constătător din 50 inși și 40 trăsuri. Îl bineventează notarul comunal Veres. P. S. Sa e dus din Kötégyán până la Micherech în o trăsură la care au fost prinși 4 cai albi ai protopopului Nicolae Roxin. Sosind la casa protopopului, e bineventat de țaranul Teodor Pâteaș. Și aici P. S. Sa și acestor credincioși le rostește o cuvântare, îndemnându-i și întărindu-i în credința lor strămoșască laudându-i totodată pentru interesul lor față de biserică și școală. Banchetul a fost la casa protopopului, care — fie-i spre cinste — încă s'a nizuț a primi pe P. S. Sa și pe cei ce l-au însoțit așa după cum se cuvine a primi pe mai marele Păstor al bisericeii.

La banchet au tostat: preotul N. Porumb, pentru P. S. Sa Dl Episcop, protopopul N. Roxin pentru arhimandritul V. Mangra și pentru preoți P. C. Sa V. Mangra pentru P. S. Sa. Nicolae Mihulin vorbește pentru desvoltarea unui interes mai mare pentru școale.

Cu trenul de 2 și $\frac{1}{2}$ P. S. Sa pleacă spre Oradea-mare, unde pentru noapte e sălășluit la P. C. Sa, arhimandrit și vicar V. Mangra, unde

s'a dat și cina. Dimineața P. S. Sa însoțit de vicarul episcopesc V. Mangra, protopopul Roxin și diaconul Mihulin, spre Giriș, ca să sfințească și să predeie destinațiunii sale biserica de nou zidită de acolo. La gara din Giriș e întâmpinat și bineventat de protopopul Orăzii-mari Toma Păcala, apoi întâmpinat de un banderiu de 40 calăreți și 30 trăsuri. P. S. Sa întră în comună, unde descăleacă la preotul local Romul Mangra, de unde e dus la biserică însoțit de preoții îmbrăcați în ornate bisericesti.

La intrarea în biserică e bineventat de preotul R. Mangra, care e îmbrăcat în odăjdii cu evangelia și crucea în mână. P. S. Sa întră în biserică, întâi sfințește aceea biserică apoi își ia începutul sf-ta liturgie. În decursul serviciului, pentru mai mare festivitate, P. S. Sa binevoiește a hirotesii într-un ipodicon și apoi într-un diacon ceremonial pe teol. abs. P. Marșeu.

După serviciul divin P. S. Sa și credincioșilor acestei biserici le rosteste o cuvântare plină de dragoste, plină de cuvinte mângăitoare pentru acei credincioși, apoi săvârșeste și parastas pentru cei adormiți. După serviciul divin s'a dat banchet în sala mare a casei comunale, și după banchet P. S. Sa pleacă cu trăsura până la Óssi, iar de aici cu trenul spre Arad unde sosește la 10 și 1/2 ore.

Acesta a fost turneul P. S. Sale, care nu a cruțat nici o osteneală, ci a mers pentru a satisface dorinței sufletești, a mers, ca să-și arate prin prezența sa dragostea aceea, care o simte față de biserică și față de membrii ei. Dar cu ce iubire a mers P. S. Sa între credincioșii sei, cu aceeași dragoste au răspuns și ei, căci cu toții trudit s-au să aibă ocaziune de a-și manifesta dragostea lor și tot ce au ei mai bun față de bunul și iubitul lor Arhiereu.

O deosebită reverință se cuvine P. C. Sale Dl Vicar, care n'a cruțat nici o osteneală de a însoți pe P. S. Sa în toate locurile; reverință, cinste merită Rev. Domn protopop Nicolae Roxin, care cu puteri îndoite a lucrat, ca P. S. Sa să se reîntoarcă din Bihor pe deplin mulțumit, și mângăiat. Deosebită cinste merită preoții și poporul, cari în toată comuna l'au primit pe Înaltul Prelat cu deosebită dragoste, cu sunetul clopotelor, iar cei din F. Giriș și cu bubuitul trascurilor. Cinste merită și străinii, cari încă au primit și bineventat pe P. S. Sa în toate locurile.

Cinste merită și acei domn proprietari, ca Gyémánt și Sternthal din Homorog, cari au pus la dispozițiunea P. S. Sale trăsurile lor, la cari erau prinși câte 4 cai dintre cei mai aprigi

Atât P. S. Sale, cât și tuturor celorlalți, cari au dovedit o astfel de purtare, Dumnezeu sfântul să le răsplătească.

Arad, la 10/23 Noemvrie a. c.

Petru Marșeu.

Activitatea mitropolitului Sava II. Brancovici,*)

(Urmare.)

Prin o altă diplomă din 20 Martie 1659 Acațiu Baresai acordă osebit și preoților români din districtul Făgărașului scutire de orice dare, afară de onorariile Domnilor de pământ¹⁾.

Când Mihai Apafi, cel mai mare vrăjmaș al religiunii Românilor ajunsese Domn, mitropolitul Sava căută să-l îmblânzească, obținând dela el diploma de confirmare dela 23 Aprilie 1662, dar cu reducerea teritorială a jurisdicțiunii. Principele Apafi adecă prin diploma dela 20 Aprilie acelaș an confirmă pe Daniil episcop peste bisericile românești de peste Olt în districtul Făgărașului, pe lângă condițiunile, ca să predice cuvântul lui Dumnezeu în limba română după sf. scriptură, și asemenea celorlalți episcopi antecesori ai lui, să se supună episcopului de religiunea „ortodoxă“, adecă superintendentul calvinesc și să țină toate condițiunile prescrise mai înainte episcopilor români²⁾. Districtul Făgărașului așadară precum înainte prin diploma lui Georgie I. Rákoczy din 1643 se scoase de sub jurisdicțiunea mitropolitului Ștefan Simion, tot așa prin diploma lui Apafi din 1662 se scoase de sub jurisdicțiunea mitropolitului Sava, la care aparținea până atunci în puterea diplomei din 1656 alui Rákoczy II., și alui Baresai din 9 Ianuarie 1659 și se dede episcopului Daniil.

Sava însă rămase neatârnat de superintendental calvinesc și nu i-se puse nici de data aceasta condițiunile din celea 15 puncte ale diplomei lui Rákoczy I. În adevăr diploma de confirmare a lui Sava Brancovici obținută dela Apafi, afară de introducere și două intercalări, este din cuvânt în cuvânt redactată după textul diplomei lui Rákoczy II. Acelea intercalări sunt: „*excepta parte ultra fluviium Olt*“ și „*ita tamen, ut conditiones per reverendum quondam Georgium Csulaj Episcopum orthodoxum praescriptas observare sit obstrictus*“. De unde s'ar părea, că Sava să fi fost confirmat pe lângă oarecari condițiuni ce i le-ar fi pus superintendentalul Csulai, condițiuni însă, care nu se găseseră nici în diploma din 1656, nici alt undeva, probabil nici n'au existat, căci superintendentalul nu-i putea pune condițiuni obligatoare, decât prin decret domnesc, iar mitropolitului Sava, cum am arătat, principele Rákoczy nu i-a pus condițiuni.

Mitropolitul Sava era tot așa de bine văzut la curtea lui Apafi, precum fusese la ceea a lui Rákoczy al II-lea și pe un timp la a lui Baresai. Când Doamna lui Grigorie Vodă Ghică din Țara Românească, Maria, căută un adăpost în Ardeal, mitropolitul Sava primi însărcinarea de a o cerceta și mângăia³⁾. Apafi cultiva

*) Reproducere din Mitropolitul Sava II. Brancovici de V. Mangra.

¹⁾ N. Dobrescu, o. c. p. 38—39. Vezi Adn. Nr. IV.

²⁾ Dr. A. Bunea: Vechile episcopii, p. 114—116. Vezi Adn. Nr. V.

³⁾ N. Iorga: Sate și preoți p. 69.

bunele relațiuni cu Sava și cu fratele acestuia Georgie căci avea lipsă de ei în misiuni politice¹⁾.

În anul 1663 mitropolitul dobândi dela principe confirmarea decretului din 15 Martie 1659 al lui Acație Barsai pentru scutirea preoției de dijme, și fiindcă în diploma lui Barsai; de vii și de dijmele din vii nu era nici o pomenire, Apafi „pentru mai marea arătare a milei și a bunătății crăiești către preoții românești“ prin diploma din 1 Septembrie 1663 îi scutește de toată darea de dijmă din vii, precum și de plățirea dăjdii montane.

Iată cuprinsul diplomei:

„Noi Mihai Apafi cu mila lui Dumnezeu craiul Ardealului, Domnul părților țării ungureși lui împreunate și Șpanul Săcuilor facem știre prin aceasta scrisoare, cumcă a preoților românilor din țara noastră Ardealul, și din părțile cele împreunate ei ale țării ungurești s'au arătat și s'au pus înaintea noastră o carte privilegicească și de scutiță dela preluminatul Craiul Acație Barciiai, predecesorul nostru lor date și îngăduite, deschise făcute și cu pecetea lui cea autentică și mare în ciară roșie întărite, rugundu-se cu smerenie nouă, ca și noi milostiv bună voința noastră să o dăm și acea carte privilegicească, și de scutiță, să ne milostivim a o întări, ca pururea să aibă putere, care carte așa era (aici să pune cartea lui Acație Barciiai). Drept aceea noi auzind și primind smerita rugăciune în ce chip deasupra ni s'au dat a mai sus zisilor preoți românești *acele cărți privilegicești și de scutiță a pomenitului Craiu de cuvânt în cuvânt, fără de scădere, fără de adaugere, și fără nici o osebire făcând să se scrie și să se pue întru aceasta carte a noastră* cu toate celea ce se cuprind într'însa cu so-rocele, cu articulare și cu puncturile într'atata în cât acelea drept și pe lege sunt date și sunt adevărate, voite, plăcute și primite avându-le pentru preoții românești și pentru următorii lor, le întărim și le înputernicim, și fiindcă în cartea mai sus zisului Craiu Acație Barciiai de vii și de dijmele care trebuie să vie din vii nici o pomenire nu era, noi pentru mai mare arătare a milei și a bunătății noastre cei crăiești către acești preoți românești și către următorii lor, viile ori unde sunt și au ei în Domnia noastră, de toată darea, de dijmă și de plățirea dăjdii munteneste care trebuie să se plătească cămării noastre milostivește în veci a le scuti și a le mântui și a le nemeși am socotit, precum le scutim, le mântuim și le nemeșim prin tăria acestei scrisori. Dat în cetatea noastră Bălgrad în ziua dintâi a luni Septembrie anul Domnului 1663²⁾).

Mihai Apafi

Ioan Bethlen, cancelar.

(Va urma.)

Evoluționismul și depravaționismul.

(Urmare și fine).

I. Reflexiuni biologice.

În acea măsură, în care țesătura ideilor prin repetita proiectare succesiv se îndesește, cu înmulțirea experimentelor și a cunoștințelor abstracțiunea celor esențiale din cele formale progre-

sează, aici începe lumea ideilor, iară băetul a devenit june, în care etate teorecizmul și idealitatea predominază toate pornirile și interprinderile, dureroasele desilusionări și ca apoi prin dureroasele desibiționări și tristele esperiințe culese din seaca realitate să precipiteze într'un sarbăd realizm, cu care se deschide lanțul suferințelor.

Junele ajuns în etatea virilă urcă culmea dezvoltării fizice și intelectuale, conform misiunii finale; dară tot aici în punctul de neutralitate analog ca în cel de zero de pe linia aritmetică începe și uzura organică, care succesiv desvoaltă tot mai mult acțiunea sa consumatoare, până ce la bătrânețe a ajuns floarea junetei a se preface într'o foae vestedă, ce cade la pământ.

Acest fenomen privit ca obiectivarea unei legi pozitive ne conduce la concluzia despre un scop pozitiv și final. Concurentul organic ca o acțiune perpetuă a diverselor organe e continuu în curs, care supune toate organele corporale unei uzuri; dară cât timp individul se află încă în stadiul dezvoltării, în care organele se amplifică și se întăresc, uzura de fire negativă e paralizată prin pozițiile pozitive ale dezvoltării, cari potențial le întrec. De aceea în acel stadiu de dezvoltare omul simte abundența puterilor fizice, care resistă cu tenacitatea muncii și-l ține în floarea tinerețelor.

Îndată ce individul ajunge la etatul perfect dezvoltării, pozițiile ei pozitive înceată, și uzura înainte latentă începe succesiv a-și manifesta isprava ei distructivă prin vestețirea floarei și prin slăbirea puterilor, până ce în cursul ei accelerat a consumat tot capitolul puterilor organice, ca să-și termine solemn opera naturală silind pe om să-și depue mandatul espirat al vieții sale. Acel critic moment, de care fiii oamenilor în vigoarea vieții atâța se îngrozesc, poartă timbrul eternei legi, care prin sigilul Dumnezeștei finalități ne arată calea misiunii noastre finale. Ochiul închis, conturile espresive, ce poartă încă urmele spiritului dispărut, liniștea și pacea coborâtă asupra decedatului, toate aceste ne vestesc trecerea la altă viață cu totul diferită.

Precum în momentul concepției embrionale evoluția progresivă începe acțiunea sa, analog în momentul nașterii și embrionul morței se concepe, care e perfectuactivă ca un subcurent al vieții. La culmea dezvoltării individuale începe red dezvoltarea fizică și cu dânsa regresul acelor funcții intelectuale, cari servesc scopului fizic. În acea măsură, ce se tocește prin uzură, accentul vigoriei corporale și al pornirilor senonale crește cel spiritual. Junele înfocat și imprudent devine bărbat serios și precumpenitor. Vehementa energiei se moaie și în locul ei se acționează comtesența vieții sufletești ca dispoziție

¹⁾ Dr. A. Bunea: Vechile episcopii p. 123.

²⁾ S. Clain: Istoria Românilor, ms. t. IV., part. 8§6. Vezi Adn. Nr. VI.

curat spirituală, care îl decorează pe om de odată cu albia bătrânețelor, căci accentul spiritualității crește și scade cu cadența și creșterea vigoarei fizice și vice versă.

Resumativ rezultă, că conținutul vieții omești dela leagăn până la mormânt se compune din o catenă neîntreruptă de elemente biologice, a căror zeale se înșiră pe firul marcant și unitar al evoluției instituite de înțeleptul creator ca fundament al conservării și perpetuării, al misiunii temporale și eterne. Nu lumea concretă, nu operele creației, ci unitatea, armonia și finalitatea ordinii naturale sigilează argumentul cosmologic și dovedesc prin legea evoluției finale existența lui Dumnezeu ca creator și conducător providențial al lumii puse cu un scop pozitiv și unitar în existență, ca să servească omului ca element pentru realizarea ultimei sale misiuni spirituale.

Vichentie Simiganoschi,
preot în Tereblecea. Bucovina.

CRONICA.

Alegere de protopop. Luni, la 6/19 l. c. a avut loc alegerea de protopop la stațiunea din Boroșineu (Ienopolea), rămasă vacantă prin moartea merituosului și învățatului de pie memorie Constantin Gurban, sub conducerea comisarului consistorial P. C. Sa d-l Roman R. Ciorogariu.

Pe baza recurselor primite la Ven. Consistor, se candidează la postul de protoprezviter P. On. D-ni Ioan Georgea, protoprezviter în Buteni, Simion Cornea, preot în Bătănia, Virgil Mihlin, preot în Comlăuș și Alexie Popovici, preot în Bichiș.

În 6/19 s'a oficiat serviciul divin, pontificând P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, azistat de protoprezviterul Mihail Lucuța, preotul Cornel Ursuț și diaconul Cornel Lazar.

La pricează P. C. Sa aduce la cunoștința publicului însemnătatea zilei, îndemnându-l, că ispirându-se de puterea sfântului Duh, la actul alegerii, având în vedere interesele maicei noastre biserici să-și dea votul pe acel candidat pe care-l va afla mai demn.

După chemarea Duhului Sfânt, comisiunea constătătoare din d-nii George Feier, Cornel Ursuț, Dr. Teodor Burdan, invită pe P. C. Sa dl comisar Consistorial la deschiderea Sinodului protopopesc. Ocupându-și P. C. Sa postul de prezident, se alege de notar învățătorul George Petrescu. După citirea apelului nominal emitându-se o comisie pentru verificarea membrilor, comisiunea prin raportorul Dr. Teodor Burdan, aduce la cunoștința Sinodului, că toate mandatele sunt în regulă.

P. C. Sa d-nul comisar cetind prin notarul adhoc George Petrescu, protocolul comitetului de candidare și lista candidaților pe care o primește și Sinodul protopopesc, propune alegerea unei comisiuni scrutinătoare, alegându-se d-nii George Feier, Cornel Ursuț și Dr. Teodor Burdan. După aceasta se ordonează alegerea.

S'au dat 21 voturi preoțești și 46 mirenești total 67 voturi. Din aceste a întrunit: Ioan Georgea 43. Simion Cornea 24. Alegerea a decurs exemplar, fiind condusă cu duhul imparțialității.

Jubileu. Primim și anunțăm cu plăcere invitarea la serbarea jubileului de 25 de ani al preoției Prea onoratului domn *Andrei Ghidiu* protoprezviter în orașul Caransebeș la 13/26 Noemvrie 1906, anunțată pentru preoțimea și învățătorimea tractuală, de d. Iuliu Musta președinte. George Lipovan secretar, având următorul program: 1. Duminică în 12/25 Noemvrie: *Serenadă* cu conduct de torțe. Pornirea la 6^{1/2} ore seara dela institutul teologic-pedagogic. 2. Luni în 13/26 Noemvrie: a) La 10 ore a. m. Serviciu divin în bis. catedrală, b) La 11 ore a. m. *Felicitareu jubilentului*, c) La 2 ore din zi *Banchet* la otelul „Pomul verde”. Insinuările se fac la dl Petru Valușescu în Caransebeș. Coverta 5 cor. d) *Petrecere de dans*, la acelaș otel; începutul la 9 ore seara. Intrarea: pentru persoană cor. 1-60, pentru familie de trei persoane cor. 3.

Himen. Astăzi în 12/25 Noemvrie va avea loc în biserică din Saturău căsătoria tinerului ales preot în Almaș *I. Popovici*, cu gentila d-șoară *Constanța*, fiica fruntașului nostru preot și asesor consistorial *Traian Mager*.

Urăm toate felicitările!

Alegere de învățător. În 29 Oct. st. v. a. c. s'a ținut alegere de învățător în comuna Fotea (tractul Buziașului), credincioșii din comună s'au grupat pe lângă d-l Nicolae Crăciunescu, care a fost ales cu unanimitatea voturilor.

Marca culturală în favorul „Asociațiunii”. Domnul Șt. Erdélyi din Orăștia a binevoit a pune la dispoziția „Asociațiunii” o marcă culturală, care reprezintă lupoaica, alăptând pe Romulus și Remus, cu următoarele inscripții: S. P. Q. R. (=Senatus populusque Romanus) și A. C. P. R. (Asociațiunea culturală (a) Poporul român) Marca costă 5 fileri. Fiecare Român cu tragere de inimă pentru întărirea „Asociațiunii” va putea să-și comande un număr oarecare de mărci, pe care l va putea întrebuița, cum fac și alte neamuri, — pe corespondența lui patriculară. Societățile noastre, băncile, cancelariile advocaționale, parohiile etc. le-ar putea întrebuița cu multă ușurință pe corespondențele lor. La reprezentațiile noastre, serate etc. se va lipi pe fiecare bilet de intrare marcă culturală și de sigur nu se va găsi român, care să refuze 5 fileri mai mult pentru scopurile „Asociațiunii”. Mărcile culturale se pot procura dela biroul „Asociațiunii” din Sibiu (str. Morii nr. 6), dela despărțămintele „Asociațiunii”

Ziua de Sf. Elisabeta, decretată de serbare regnicolară, în amintirea Împărătesei-regine de pie memorie, s'a serbat la seminarul nostru diecezan prin părastas.

Discursul festiv a fost rostit cu grăirea sentimentală și religioasă duiosie de profesorul S. Secula.

Biserică românească în Ierusalim. Dl Teodor T. Burada, călătorind anul trecut prin Siria și Palestina, s'a oprit mai mult timp în Ierusalim. Aici a făcut cunoștință cu mai mulți preoți și călugări români din România și cu alți români ce locuiesc în Ierusalim. Întorcându-se în țară, a arătat guvernului și Sinodului dorința Românilor din Ierusalim de a avea și ei biserică. Sinodul bisericii României în ședința sa din 24 Octomvrie a încuvițat ca să se adune bani prin colectă pentru zidirea unei biserici române în Ierusalim, care va sta sub autoritatea Sinodului bisericii române din România și a ministerului de culte. Pentru lucrările pregătitoare s'a constituit un comitet.

Necrolog. Pătrunși de durere aducem la cunoștință trecerea la cele eterne a doamnei Elena Becher-n. Loichița, întâmplată după lungi și grele suferințe

Luni în 19 Noemvrie a. c. în etată de 54 ani. Rămășițele pământesti ale scumpei decedate se vor așeza spre odihnă eternă Marți în 20 Noemvrie a. c. la orele 2 după amiază în cripta familiară din cimitierul gr. or. român din loc, Fie-i țerina ușoară și memoria bine-cuvântată! Caransebeș, la 19 Noemvrie 1906. Carol Becker fiu. Marcu Loichița frate. Hermina Loichița cumnată. Andriena Balaș, Cristina Secula, Octavian Loichița nepoate și nepot. — Dormi în pace suflet bun și blând!

Exercițiile de vorbire. Exercițiile de vorbire nu sunt totdeauna și exerciții de cugetare. Necesitatea și importanța învățământului intuitiv în școlile noastre populare este recunoscută de mult, dar reese și din experiența noastră zilnică școlară, care ne probează, că tot învățământul, fie chiar și real, este pendent dela acest învățământ. Acest învățământ nu este altceva decât o conversație dialogică despre obiectele deja cunoscute; — pe scurt, este cel mai firesc punct de trecere dela educațiunea casnică la cea școlară, sau cu alte cuvinte: este pregătirea cea mai firească pentru adevărata instruire școlară. În reasumat amintesc scopul acestui învățământ, că prin el devine copilul capabil pentru instruirea ulterioară. E un metod vechi, ca multe piese, cum sunt: istorioare, „odată unu” ș. c. a. să se reciteze în cor. Așa este! Aceasta procedură contribuie la dezvoltarea simțului limbistic, adică la vorbire dar nu și la modul de cugetare. S'ar crede că dacă copilul știe recita ceva, — ar fi în curentă și cu logica aceleia. Aceasta ar fi o greșală, pentru că a ști ceva este una și a o înțelege compune întregul. Deci există deosebire. Oare copilul nu acele obiecte le imprimă mai temeinic pe care pe lângă intuitiv le-ă și înțelege? Ba da! Când vine copilul la școală multe obiecte cunoaște, pe cari învățătorul să le privească — eu atențiune pentru că pe aceste se bazează ex. de cugetare premergătoare.

E o greșală a nu crede că nu dela metodul învățătorului atarnă succesul învățământului. Acesta este principiul marelui pedagog Diesterweg. Unii se leagă strâns de principii și exigențe pedagogice, deși aceste numai la punerea în mișcare a direcțiunii servesc, pe când acomodându-ne conform cercului în care ne aflăm, ajungem ținta. Din aceea apoi rezultă, că copiii din familii mai nobile posed cunoștințe mai vaste și invers. Trebuie să știm însă că a educa un copil fără nici o conșiderare la starea lui, înseamnă a sădi un pom și n'am trăit înzădar pentru că am intrat adânc în interesul solidarității membrilor omeniei. Și ca principiul zis să fie dovadă, este semn nu numai că cu obiectul din întrebare este în curat ci chiar că este la înălțimea chemării. Un pedagog zice: a-și pricepe cineva chemarea o cel mai mare argument că o și iubește, când apoi comite un serviciu a cultului divin. — Așadară nu numai a vorbi ci și a cugetă e neapărat de lipsă să deprinsem copilul. Apoi cine începe a cugetă a pășit pe calea progresului. Newton a văzut numai mărul căzând din pom și a început a cugetă la cauza căderii lui.

Deci să fim cu atențiune la propunerea învățământului intuitiv în școală, pentru că adeseori din mintea copilului se ivesc astfel de scântei, ce ar corespunde și unui om matur. Șilindia la 12 Noemvrie 1906 *Liviu Dublea* învățător.

Cronică bibliografică.

Revista Asociației Învățătorilor. VII. 5: Disciplina juridică în școala rurală. Chemarea la unire. Școlile de adulți. Învățătorul și poporanismul. În chestia bă-

nilor populare. Înbunătățirea soartei învățătorilor. Al treilea congres învățătoresc. Care ar fi cea mai bună reformă a învățământului primar rural. Din congresul jubilar. Etc. etc.

Albina. V. 6: Coșbuc, Goană după slujbe. Dr. Lux. Furtunile. Din lipitorile satelor, de V. Alexandri. † Dimitrie Laurian. Semănatul cartofului. Starea agricolă a României. Cronica, Informațiuni, Ilustrații etc.

Foaia Școlastică. VIII. 18. După adunarea generală. Instrucțiune de interes pentru școlile populare (circular mitrop. din Blaj.) Curățirea și încălzirea școlilor. Rotul învățătorului afară de școală. Rapoarte, Procese verbale, Etc.

Biserica Ortodoxă Română. XXX. 7. Necesitatea clerului de a se instrui. Frica și iubirea de Dumnezeu. Din viața și activitatea preotului. Istoria bisericii Literatură bisericească. Călătorie la Sf. Munte Athos, în Palestina și Egipt. Evangelia, sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.

Revista Generală a Învățământului, II. 4. Lupu Antonescu, Țărăncismul și învățătorul. D. Ionescu, Educațiunea fizică în congresul profesorilor de gimnastică. St. Kiritzescu, Instructorii militari la școlile primare. V. St. Vărtolaș, Propunere antinațională. C. Kiritzescu, Programa științelor naturale în liceu. Ana Conta-Kerubach, Recompensele, valoarea lor în mersul cultural românesc. Ap. O. Culae, Copiii mahalalelor. Elena I. Rădulescu, Școala normală dela Sevres. N. Costantinescu, Cum s'au înființat asociațiile agricole? Cantinele școlare, Etc.

Recomandăm deosebi învățătorilor noștri această revistă de nivel intelectual foarte instructiv pentru oamenii de școală și în deosebi pentru specialiști. (Abon. pentru învățători 4 lei, pentru institutori 6 lei, pentru alți abonați 10 lei pe an. Prețul unui număr 1 leu. A se adresa d-lui P. Gârboviceanu, profesor, București, Str. Sf. Ecaterina nr. 2.)

Viața Românească (Iași) I. 8. M. Sadoveanu, Mariana Vidrașcu (roman). Cornelia din Moldova, Versuri. G. Bogdan — Duică, Scrisori de Gr. Alexandrescu. I. Agârbiceanu, În luptă (nuvelă). G. Ibrăileanu, Probleme literare. Dr. P. Bogdan, Teoria electronică a materiei. C. Morariu (Viața românească în Bucovina) Părți din istoria Bucovinei. I. Cav. de Cuparencu, Problema răzășască. I. Russu-Șirianu, Politica noastră memoranlistă. Miscelanea. Cronica literară, pedagogică, medicală și militară. Recenzii. Revista Revistelor. Mișcarea intelectuală în străinătate. Bibliografie.

Luceafărul V. 17—18. Acasă, Oct. C. Tăslăuanu Doină, Maria Conțan. Dunărea la Turnu-Severin, G. I. Ionescu. O inimă, I. Agârbiceanu. Ifigenia în Taurida (Goethe) I. Borgia. Datorie. O du-mă sus... Vlăhuță în Ardeal. O. rază, O. Goga. Scrisoare din București, Cronica, etc.

Gravuri foarte frumos executate.

Românca I. 11 și 12. Doamnele Micle (cu portrete). Lac-Oglindă, Povestea crinului, de Veronica Micle. Căutarea paternității, de Nely Cornea. Expoziția română, Adela Xenopol. Versuri, de Virginia Micle-Gruber. Autorii în Atica. Cutia de scrisori (comedie). Congresul internațional al proprietății literare. În Carpații Moldovei Istoria la Roma. Scrisori din Elveția. Blăstăm (Baladă din Bucovina). Calea fericirii (din viața românească).

Candela, XXV. 11. Dr. V. Tarnavski, Geneza (Introducere și comentariu). Dr. E. Voiutski, Istoria și literatura moralei creștine. (Text rutean). Stefan Pavel, Cuvânt ținut cu ocaziunea sfințirii școlii din Botușana. Scurte comunicări. Cronica. Bibliografie.

Natura. II. revistă științifică de popularizare, publicată prin îngrijirea prof. univ. G. Țițeică și Dr. G. Longinescu profesor. Abonamentul pe un an (10 numere) 15 Octombrie — 15 Iulie 5 lei. Apare la 15 a fiecărei luni. Anul I (1905—6), un volum broșat 6 lei, în legătură de lux 10 lei. Primul număr din anul al 2-lea va apare la 15 Octombrie 1906. Înscrierile pentru abonament se pot face de pe acum la d-l prof. univ. G. Țițeică, București, st. Scaune nr. 23.

Recomandăm tuturor cărturarilor noștri această prețioasă revistă de popularizare a științelor reale atât de necesare vieții practice, cum și învățătorilor noștri îndeosebi, și pentru cunoștința terminologiei științifice românești, a celei adevărate.

Concursuri.

Pe baza incuviințării Ven. Conzistor diecezan de Nr. 5124/1906 pentru postul de capelan temporal cu dreptul de succesiune, pe lângă veteranul paroh Ioan Micluța la parohia **Rișculița** cu filia **Baldovini** în sensul §-lui 4 din „Regulament” se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”. Emolumentele sunt: $\frac{1}{2}$ din toate venitele parohiale între cari este a să înțelege și dotația dela stat, tot atunci însă alegându-l capelan va da suma jumătate din ajutorul de stat ce va primi, parohului I. Micluța, aceste venite sunt: 1. Dela parohia matra Rișculița în loc de bir uzufructul a 2 jugh. cath. de pământ ce aduce un venit anual curat de 60 cor., și de după care pământ contribuția va avea să plătească pe jumătate alesul capelan. 2., dela filia Baldovini bir dela 40 numeri de casă câte o jumătate de cucuruz ori 1 cor. — 40 cor. 3., venitele stolare după calculul mediu alor 5 ani din urmă fac 198 cor. anual 4., ajutorul de stat (Congrua) 442 cor. 5., nefiind casă parohială alesul va avea a se îngriji pe spesele sale de locuință. Alegându-l va fi îndatorat să catehizeze la școala cotidiană și de repetiție din Rișculița fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post să avizează ca recursele lor ajustate conform §-lui 15 din „Regulament” și adresate comitetului parohial din Rișculița, să le subștearnă în termenul susindicat P. O. Oficiu protoprezviteral al Halmagiului (Nagyhalmagy). Recurenții sunt poștiți ca pe lângă observarea §-lui 18 din „Regulam.” să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Rișculița spre a-și arăta dexteritatea în celea rituale și oratorie făcându-să astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului parohial din Riculița dela 8/21 Oct. 1906.

Ioan Micluța
preot, reședinte.

Azente Popovici
inv. notar.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* protoprezviter.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Chelmac**, protoprezviteratul Lipovei, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia diecezană „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune parohială de 30 jug. pământ, parte arător, parte fânaf. 2. Casa parohială cu 3 odăi și ouină cu curte și grădină și un tâchiu. 3. Birul prețesc uzuat și anume: 1 măsură cucuruz sfârmat sau a cor. dela fiecare număr de casă. 4. Venitul stolar:

b) La înmormântări mari prohodul peste 7 ani 6 cor. e) la prunci prohodul 2 cor. c) pentru dusul mortului în biserică 2 cor. d) pentru liturgie la mort 2 cor. e) pentru ertăciune 2 cor. f) pentru deslegare 60 fil. g) pentru fiecare stare cu evangelia 40 fil. h) pentru fiecare slujire a mortului acasă 40 fil. i) pentru sfințirea casei nouă (feștanie) 2 cor. etc. 5. Întregirea dotațiunei preoțești dela stat, după cvalificarea alegându-l preot.

Alegându-l preot este îndatorat a catehiza elevilor din școala noastră confesională fără altă remunerațiune. Dela recurenți se recere cvalificațiunea pentru parohii de cl. I. ear încât nu s'ar prezentă cel puțin 3 recurenți, cu cvalificațiune de cl. I se vor admite la candidare și recurenți cu cvalificațiune de cl. II.

Recurenții sunt avizați, ca recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune adresate comitetului par. din Chelmac, până la termenul susindicat să le subștearnă P. On. Domn Voicu Hamsea protoprezviter în Lipova (Lippa) precum și ca pe lângă observarea disp. §. 18 din Reg. pentru parohii, să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Chelmac, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Chelmac 19 Oct. st. v. 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Voicu Hamsea* protoprezviter.

—□— 2—3

Pentru stațiunea învățătorescă din **S. Lazuri** tractul protopopesc al Beiușului se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 400 cor. în bani, 15 metri lemne 30 cor. Stolele cantonale, și anume; dela mort mare 1 cor. dela mic 40 fileri, cvartir liber cu grădină, și întregire dela stat.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile cu documentele necesare conform Regulamentului în termenul prescriș la oficiul protopopesc în Beiuș, având a se prezentă la biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare.

Beiuș la 31 Oct. 1906.

În conțelegere cu com. paroh. *Vasilie Papp* protopop.

—□— 2—3

Pentru stațiunea învățătorescă nou organizată **Drăgănești** tractul Vașcăului se escrie concurs cu termen de alegere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, pe lângă următoarele emolumente: 1. Dela comună în bani, bucate, lemne și pământ 400 coroane; dela stat întregire 400 coroane; cvartir și grădină. Cvinevenalul încă se va acoperi dela stat.

Ceice doresc a recurge la acest post sunt poștiți a-și trimite rugărilor ajustate în ordine dlui Moise Popoviciu adm. ppesc în Segyest u. p. Rieny și a se prezentă în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Drăgănești.

Din ședința comitetului parohial ținută la 4 Nov. n. 1906.

Ilie Lucuția
president.

Stefan Ghumbeșian
notar adhoc.

În conțelegere cu mine: *Moise Popoviciu* adm. ppesc.

—□— 3—3